

Sygn.akt III AUa 371/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bohdan Bieniek (spr.)

Sędziowie: SA Piotr Prusinowski

SO del. Marzanna Rogowska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 stycznia 2014 r. w B.

sprawy z odwołania A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 stycznia 2013 r. sygn. akt IV U 2816/12

I. zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że zobowiązuje pozwanego do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego A. G. przy przyjęciu okresu składkowego z tytułu pracy w Rolniczej Spółdzielni produkcyjnej (...) w T. w wymiarze: 6 dni za lipiec 1988r., 15 dni za wrzesień 1988r. oraz za sierpień i październik 1988r., a także podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem wynagrodzenia w kwocie 52 500 złotych przed denominacją,

II. w pozostałym zakresie oddala apelację pozwanego.

Sygn. akt III AUa 371/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. decyzją z dnia 7 września 2012 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), ustalił A. G. wysokość kapitału początkowego. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od dnia 1 stycznia 1986 roku do dnia 31 grudnia 1995 rok. Wskaźnik wysokości podstawy kapitału początkowego wyniósł 86,74%.

A. G. w odwołaniu od powyższej decyzji kwestionował wyliczenie wysokości kapitału początkowego, w szczególności poprzez nieuwzględnienie przez organ rentowy w wyliczeniu zarobków uzyskanych w czasie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) od dnia 25 lipca 1988 roku do dnia 7 listopada 1988 roku.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 17 stycznia 2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego A. G. przy przyjęciu okresu składkowego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w T. od dnia 25 lipca 1988 roku do dnia 7 listopada 1988 roku oraz do podstawy wymiaru kwoty 52.500 złotych przed denominacją. W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że w świadectwie pracy wnioskodawcy z dnia 7 listopada 1988 roku sporządzonym przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną (...) w T. w czterech miejscach zaznaczono, że A. G. by kandydatem na członka Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w T. od dnia 25 lipca 1988 roku do dnia 7 listopada 1988 roku. Pracował w grupie remontowo – budowlanej jako malarz. Ze świadectwa pracy, w ocenie Sądu Okręgowego wynikało, iż stosunek pracy i kandydowania został rozwiązany za porozumieniem stron, to jest kandydata i Zarządu. W nadesłanych przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną (...) aktach osobowych nie znajdowała się deklaracja członkowska, ani też żadna wzmianka o przyjęciu A. G. w poczet członków Spółdzielni. Zdaniem Sądu Okręgowego jest to zrozumiałe z uwagi na powszechną praktykę odbywania walnych zgromadzeń członków rolniczych spółdzielni raz do roku, niekiedy raz na pół roku. Natomiast wnioskodawca pracował w Spółdzielni przez trzy i pół miesiąca, przy czym w dniu 29 sierpnia 1988 roku (po miesiącu pracy) po raz pierwszy, a w dniu 14 października 1988 roku po raz drugi wypowiedział warunki pracy i płacy. W ocenie Sądu I instancji powyższe jednoznacznie wskazuje, iż A. G. nie miał zamiaru wiązania się ze Spółdzielnią, ani tym bardziej uzyskania członkostwa w tej Spółdzielni. Skoro wnioskodawca nie był członkiem Spółdzielni, to nie był on zobowiązany do wykazania ilości przepracowanych dniówek, bowiem zastosowanie do jego osoby znajdowały przepisy kodeksu pracy. Wyjaśnienia wnioskodawcy i istniejące akta osobowe, w ocenie Sądu Okręgowego, nie budziły wątpliwości, że w okresie od dnia 25 lipca 1988 roku do dnia 7 listopada 1988 roku A. G. był pracownikiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...). Na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 17 stycznia 2013 roku A. G. przedstawił zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy z dnia 20 listopada 2012 roku z zaznaczeniem, że był kandydatem na członka Spółdzielni od dnia 25 lipca 1998 roku do dnia 7 listopada 1988 roku i za rok 1988 uzyskał dochód w wysokości 52.500 złotych. Wobec powyższego, uznając odwołanie od decyzji za uzasadnione, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴§ 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości i zarzucając mu

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 174 ust.2 pkt 1 w związku z art. 6 ust.2 pkt 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w związku z art. 4 i art. 1 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin poprzez przyjęcie, iż do obliczenia kapitału początkowego może być uwzględniony jako okres składkowy okres wykonywania pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, mimo że nie została ustalona ilość godzin przepracowanych w poszczególnych dniach oraz ilość dni przepracowanych w poszczególnych miesiącach.
2. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 174 ust.2 pkt 1 w związku z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez zaliczenie jako okresu składkowego okresu zatrudnienia ubezpieczonego przed dniem 15 listopada 1991r., mimo że nie zostało ustalone czy ubezpieczony pracował w wymiarze nie niższym niż połowa wymiaru czasu pracy
3. naruszenie prawa procesowego poprzez niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy oraz nieprawidłową ocenę materiału dowodowego w sprawie.

Mając powyższe na uwadze skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący wskazał, że wnioskodawca wykonywał pracę na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) i był wynagradzany za roboczogodzinę i dniówkę obrachunkową. Ponadto przed dniem

15.11.1991r. do okresu składkowego może być zaliczony okres pracy w wymiarze co najmniej połowy etatu, a tej okoliczności nie wyjaśnił Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

A. G. był kandydatem na członka Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w T.. Pracował w grupie remontowo-budowlanej jako malarz i był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni. W miesiącu lipcu 1988r. przepracował 6 dniówek obrachunkowych [6 dni pracy], w sierpniu tegoż roku 38 dniówek obrachunkowych [23 dni pracy], we wrześniu 1988r. 23 dniówki obrachunkowe [15 dni pracy] oraz w październiku 34 dniówki obrachunkowe [22 dni pracy]. Z tytułu pracy w spółdzielni uzyskał wynagrodzenie w wysokości 52 500 złotych.

Apelacja pozwanego jest zasadna jedynie częściowo, a mianowicie w zakresie w jakim zarzuca Sądowi I instancji wadliwe ustalenie wysokości okresów składkowych ubezpieczonego. Natomiast Sąd I instancji prawidłowo ustalił wysokość kapitału początkowego, przyjmując do jego obliczenia wynagrodzenie w kwocie 52 500 złotych.

W sprawie zasadniczo nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczony był kandydatem na członka spółdzielni. Sąd I instancji z tego wywnioskował, że tym samym okres pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej powinien być zaliczony na ogólnych zasadach. Innymi słowy mówiąc pełen okres zatrudnienia jest automatycznie okresem składkowym bez konieczności weryfikacji ilości dniówek obrachunkowych.

Z tak sformułowanym stanowiskiem nie można się zgodzić. Po pierwsze, trzeba zwrócić uwagę na dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin. Zgodnie z art. 1 tego aktu ubezpieczenie społeczne określone dekretem, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmuje:

- 1) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, którzy wykonują pracę w tych spółdzielniach,
- 2) członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...), którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni,
- 3) pozostałe osoby, które wykonują pracę w spółdzielniach wymienionych w pkt 1 lub w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni wymienionych w pkt 2 i są wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

Z powyższego brzmienia wynika, że zasady ubezpieczenia społecznego obejmują nie tylko członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, lecz również pozostałe osoby [w tym kandydatów na członków (...)], jeżeli są wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

Ze zgromadzonego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca w okresie pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni. Wynika to z dokumentu na k-21 akt ZUS. Nadto z zaświadczenia o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy [k-15 akt sprawy] wynika, iż w roku 1988 przepracował 66 dni, a jego dochód wyniósł 52500 złotych. Z pisma Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej [k-41 akt sprawy] można uzyskać informację o ilości dniówek obrachunkowych w poszczególnych miesiącach pracy ubezpieczonego. Uzyskanie tej informacji jest niezbędne do prawidłowego ustalenia liczby okresów składkowych z tytułu pracy w danym zakładzie pracy.

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu należy odnieść do art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Trzeba z tego wnosić, że każdy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej, który wykonywał pracę na jej rzecz, wykonywał pracę objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy emerytalnej. Objęcie pracy członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych osób, które były wynagradzane jak członkowie takich spółdzielni, ubezpieczeniem społecznym nie było zastrzeżone innymi

warunkami, lecz jednocześnie samo podleganie obowiązkowi ubezpieczenia należy uznać za niewystarczające do zaliczenia okresu ubezpieczenia z tytułu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej do okresów składkowych. Wymiar świadczonej pracy miał również wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu i wprowadzona w art. 4 dekretu zasada ustalania okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń przez uznawanie za dzień pracy 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni i za rok pracy rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w roku, gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, poza członkostwem w spółdzielni, decydowała o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu. [porównaj wyrok SN z dnia 24 maja 2012r. w sprawie II UK 255/11 oraz wyrok SA w Gdańsku z dnia 11.01.2013r. w sprawie III AUa 1140/12]

W związku z tym kandydat na członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej podlega ubezpieczeniu na tych samych zasadach jak członek spółdzielni, jeżeli jego wynagrodzenie było ustalane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

Z art. 4 powołanego dekretu wynika, że przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

- 1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,
- 2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety,
- 3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

W tej sytuacji do okresów składkowych można zaliczyć wnioskodawcy 6 dni pracy w lipcu, bowiem rozpoczął pracę w ostatniej dekadzie miesiąca, a nadto cały miesiąc sierpień i październik z uwagi na przepracowanie ponad 20 dni w każdym z tych miesięcy oraz 15 dni pracy w miesiącu wrześniu 1988r. Z danych spółdzielni nie wynika wymiar pracy za listopad 1988r., zaś sam wnioskodawca nie udowodnił wymiaru pracy w tym miesiącu.

Z tych względów zaskarżony wyrok w części podlegał zmianie na mocy art. 386 § 1 kpc.

W pozostałym zakresie apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwany akcentował brak ustalenia, czy wnioskodawca pracując przed dniem 15 listopada 1991r., świadczył pracę w wymiarze nie niższym, niż połowa wymiaru czasu pracy. Uzupelnione postępowanie dowodowe przed Sądem Apelacyjnym wskazuje, że ów zarzut nie jest zasadny. Określony przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną (...) w T. wymiar czasu pracy w poszczególnych miesiącach potwierdza zatrudnienie w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy. Zresztą znajdujące się w aktach świadectwo nie zawierało adnotacji o zatrudnieniu w niższym wymiarze czasu pracy.

Nie ma również wątpliwości co do wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego. Z zaświadczenia na k-15 akt sprawy wynika, jak kwota została wypłacona wnioskodawcy. Słusznie zatem Sąd Okręgowy zobligował pozwanego do uwzględnienia kwoty 52500 złotych do obliczenia wartości kapitału początkowego. Z symulacyjnego zestawienia pozwanego wynika, że wtenczas suma wynagrodzenia za rok 1988 wyniesie 301501,00 złotych, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru za ten rok wzrośnie z dotychczasowych 39,08% do poziomu 47,33%

Stąd też w pozostałym zakresie apelacja pozwanego podlega oddaleniu z mocy art. 385 kpc.